

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 21/1975-76 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Landstinget med förslag till landskapslag om naturvård.

Med anledning av ovannämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört lantrådet Alarik Häggblom och miljövårdsintendenten Håkan Kulves, värdsamt anföra följande.

Den nu gällande landskapslagen om naturskydd (33/24) har redan under en längre tid kritiserats emedan den icke ansetts erbjuda ett tillräckligt skydd mot det ökade trycket på naturen som utvecklingen inom industrin och turismen, men också inom andra näringar medför. Även landstinget har uppmärksammat rådande förhållanden genom ett par motioner (mot. nr 6/1970-71 och mot. nr 14/1971-72), vilka föranlett landstinget att den 24 april 1972 hos landskapsstyrelsen hemställa om tillsättande av en kommitté för utarbetande av ett förslag till ny landskapslag om naturvård. Nu föreliggande framställning bygger på sagda kommittés betänkande (Åländsk utredningsserie 1975:5) och däröver avgivna remissyttranden.

En av de stora svårigheterna i frågan om förnyande av lagstiftningen om naturvård har varit, att rikets motsvarande lag om naturskydd (FFS 71/23) är kraftigt föråldrad. Även i riket har beredning av en ny naturvårdslag pågått, men arbetet har för ett antal år sedan avstannat. Svårigheten med att särskilt för sig åstadkomma tidsenliga stadganden i landskapslag ligger naturligtvis däri, att effektivare skyddsåtgärder skulle förutsätta intrång på den enskilda äganderättens område och att sådan lagstiftning icke ligger inom landstingets behörighet. Detta förhållande har även lagutskottet framhållit i sitt betänkande över ovannämnda motion nr 14/1971-72 (Lu bet. nr 19/1971-72), vari lagutskottet föreslog, att landstinget skulle ingå med en motion till riksdagen om en fullmaktslag, innebärande rätt till längre gående inskränkningar i den enskilda äganderätten i landskapslagstiftningen.

Lagutskottet, som funnit att nämnda begränsning i landstingets lagstiftningsbehörighet naturligtvis fortfarande gäller, anser sålunda att man i landskapslagstiftningen ej kan göra intrång i den privata äganderätten ens mot full ersättning annorlunda än inom de ramar rikets lag om naturskydd och landskapslag om expropriation^{medgiver}. För att belysa behörighetsfrågan fäster lagutskottet uppmärksamhet dels vid att 11 § 2 mom. 11 punkten i Självstyrelselagen icke undantagit stadganden av privaträttslig natur hörande till rättsområde som i 13 § 1 mom. 18 punkten omförmäles och dels vid att i 13 § 1 mom. 1 punkten uttryckligen stadgats att endast rätt till expropriation (= tvångsavhändande av

egendom mot ersättning) för allmänt behov faller inom landstingets lagstiftningsbehörighet. Enär nu föreliggande lagförslag i många avseenden synes bygga på tanken, att eljest icke tillåtna åtgärder skulle tillåtas landskapsstyrelsen, förutsatt blott att full ersättning till de berörda utgår, har utskottet funnit det nödvändigt att i ett flertal fall göra betydande ändringsförslag i framställningen. De av utskottet föreslagna ändringarna utgår i dessa fall från principen att inskränkningar i den enskilda äganderätten eller föfoganderätten måste göras i expropriationsväg, vilket även den nu gällande landskapslagen om naturskydd bygger på.

Lagutskottet har naturligtvis varit medvetet om att strukturförändringarna i samhället under de senaste decennierna framtvingat en uppmjukning av den enskilde medborgarens rättsskydd i förhållande till samhällets intressen men lagutskottet har ändock icke varit berett att acceptera så långt gående eftergifter, som nu landskapsstyrelsen i vissa fall har föreslagit. Dessutom har lagutskottet icke ansett att tolkningen av stadgandena om landstingets lagstiftningsbehörighet skulle medgiva så pass kraftiga inskränkningar, som nu föreslagits, i medborgarnas grundlagsenliga egendomsskydd.

I vissa fall åter där landstinget i och för sig skulle ha behörighet att stifta lag har utskottet ändock funnit det påkallat att företa uteslutningar, emedan motsvarande lagstiftning saknas i riket och detta förhållande sannolikt skulle medföra att av lagstiftningen här föranledda särskilda utgifter icke skulle komma att ersättas i ^{den} skatteutjämnningen mellan riket och landskapet. Eftersom landskapsstyrelsen icke heller på annat tillfredsställande sätt klarlagt hur ^{kost-} dylika nader skulle bestridas, har lagutskottet icke accepterat framställningen till dessa delar.

Inom utskottet har den åsikten framförts, att markägarna i andra sammanhang accepterat vad som upplevs såsom inskränkningar i rätten att fritt förfoga över egendom, utan garantier för någon som helst ersättning härför, men att de inskränkningar som kunde komma att föreskrivas enligt landskapsstyrelsens föreliggande förslag icke kan accepteras utan utredning om ersättningsfrågornas faktiska lösande. Och utan reell avsikt eller ^{praktiska} möjligheter att effektivt lösa ersättningsproblemen skulle å andra sidan den nya lagens stadganden blott utgöra anvisningar på papperet.

På grund av det ovan sagda har alltså lagförslaget under utskottsbehandlingen antagit en från det ursprungliga förslaget i betydande grad avvikande utformning och erbjuder självfallet icke i denna form ett lika effektivt skydd som man med det i framställningen ingående lagförslaget hade åsyftat.

Utskottet anser dock frågan om åstadkommande av bästa möjliga naturvård så viktig att man ändock - om än med tveksamhet - stannat för alternativet att föreslå lagförslagets godkännande, om också i begränsad version, hellre än att föreslå framställningens förkastande, emedan lagförslaget även i den utformning utskottet föreslår, synes erbjuda ett effektivare skydd för naturen än den nu gällande landskapslagen om naturskydd. Därjämte har utskottet tagit hänsyn till den betydande arbetsinsats, som ligger bakom lagförslaget.

Ett av syftemålen med den föreslagna lagstiftningsåtgärden synes ha varit att koordinera lagstadgandena, som berör naturskyddet, och att i möjlig utsträckning sammanföra dessa till en enda lag. I detta sammanhang må emellertid erinras om att skillnad bör göras mellan å ena sidan naturskydd, som avser till exempel skyddsåtgärder för floran och faunan, och å andra sidan miljövård, som avser åtgärder mot föroreningar och buller, och varom nu stadgas till exempel i lagen om vissa grannelagsförhållanden (FFS 26/20). Denna gränsdragning ingår även i framställningens 4 §. Utskottet har dock funnit att en del av de frågor, som berörs av det nu föreliggande lagförslaget för närvarande redan är reglerade genom stadganden i andra lagar än landskapslagen om naturskydd, även om många av dessa stadganden uppenbarligen icke tillämpats i praktiken. Främst torde detta vara fallet inom byggnadslagstiftningen, som, enligt utskottets åsikt, borde ges en grundlig översyn för verkställande av de enligt denna lag påkallade strykningarna, ändringarna och kompletteringarna.

Andra betydelsefulla områden inom främst miljövården har överhuvudtaget ännu icke blivit föremål för lagstiftning. Inom överskådlig tid får man därför säkerligen emotse förnyelse eller genomgripande komplettering av lagstiftningen angående natur och miljö.

Lagutskottet har alltså eftersträvat att lägga fram en produkt av sitt arbete som å ena sidan kan innebära vissa förbättringar av naturvården och -skyddet på Åland och som å andra sidan kan ha rimliga möjligheter att passera granskningsinstanserna i Helsingfors. Detta lagutskottet har, likasom dess företrädare, intagit en försiktig ståndpunkt till de många tolkningsproblem, som inrymmer i detta lagförslag. I vilken utsträckning och omfattning ingrepp i medborgarnas rättsskydd enligt 6 § Regeringsformen måste ske med iakttagande av formföreskrifterna i 67 § riksdagsordningen är överhuvudtaget en problematik som knappast kan lösas med logisk och rationell motivering utan här spelar subjektiva värderingar och ståndpunktstaganden på ideologisk grund en stor roll.

Utöver särskilt nämnda ändringar har utskottet företagit ett antal justeringar av språklig och lagteknisk natur.

Detaljmotivering.

2 §. Lagutskottet omfattar landskapsstyrelsens tankegång om att kommunerna i större utsträckning än hittills bör verka för naturvården, men då lagförslaget icke ålägger kommunerna några direkta uppgifter inom detta område föreslår utskottet att verkställandet av lagen skall åligga landskapsstyrelsen, medan kommunerna blott skulle åläggas att medverka till utvecklandet av naturvården och, i konsekvens härmed, vara principiellt skyldiga att samverka med landskapsstyrelsen i hithörande frågor.

5 §. Enligt utskottets uppfattning kan naturreservat icke inrättas på ett visst område ^{t.ex.} enbart av den anledning att området ^{skulle vara} / av betydelse för allmänhetens friluftsliv. Att ⁱexpropriationsväg skapa badplatser, campingområden eller ströområden anser utskottet icke sammangår med stadgandena i landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland (15/53). Ett område av landskapets marker kan självfallet avskiljas såsom betydelsefullt för allmänhetens friluftsliv och likaså kan landskapsstyrelsen inköpa eller arrendera av enskild ägare ett sådant område men att gå fram expropriationsvägen i sådant syfte förefaller vara en kränkning av medborgarnas rättsskydd, som det icke ankommer på landstinget att lagstifta om. Lagutskottet har därför i stort sett bevarat den nuvarande definitionen av skyddsområde. För övrigt kommer sannolikt frågan om medborgarnas rätt till friluftsliv - t.ex. camping - att behandlas i särskild lagstiftning.

9 §. Utskottet har i denna paragraf företagit en ^{utesl.}utesl. emedan det bör anses självklart att när ordningsregler för naturreservat utfärdas, dessa skall vara anpassade till förhållandena.

10 §. Denna paragraf har icke ändrats i sak utan endast getts en enligt utskottets uppfattning bättre utformning.

11 §. Paragrafens 2 mom. har omformulerats.

13 §. Stadgandet motsvarar 8 § i nuvarande naturskyddslag. Sista meningen har av utskottet strukits, eftersom utskottet är av den meningen, att landskapsstyrelsen icke ens mot full ersättning skall ha rätt att mot enskild rättsinnehavares önskan frångå honom en rättighet, som landskapsstyrelsen tidigare lämnat från sig eller accepterat. För övrigt står paragrafens ~~paragrafens~~ tvenne meningar i viss mån i strid med varandra. Först uttalas nämligen att enskild rätt icke skall inskränkas och därefter tillerkännes landskapsstyrelsen rätt att mot vederbörlig vilja lösa ut denne från rättighet, som till äventyrs anses hindra fredningsbestämmelser. De fåtaliga fall, som kan beröras av detta stadgande, kan säkerligen behärras av landskapsstyrelsen även utan föreslagen utvidgning av nugällande motsvarande paragraf. Den s.k. allemansrätten berörs icke av detta stadgande, utan denna rätt kan naturligtvis alltid inskränkas genom särskilda fredningsbestämmelser.

14-15 §§. Dessa paragrafer föreslås sammanslagna så, att 15 §:s stadgande om inrättande av naturreservat för viss tid inarbetas i 14 §.

16 §. (Framst. 17 §). Utskottet föreslår en ordalydelse som i sak skulle motsvara 11 § i den nu gällande lagen. Därigenom skulle inrättande av naturreservat möjliggöras oberoende av enskilds nyttjanderätt till området ifråga, men fredningsbeslutet kunde icke åberopas mot den, som innehar sådan nyttjanderätt. Utskottet anser att landskapsstyrelsen med stöd av 14 § 2 mom. kan finna att område är "värt att freda" trots att fredningen eventuellt endast skulle bli partiell.

Dessutom föreslår utskottet att innehavare av panträtt likasom för närvarande skulle ha möjlighet att få fredningsbeslutet upphävt genom beslut av allmän underrätt om hans rätt genom fredningsbeslutet äventyras. Ett dylikt yrkande borde dock framställas inom sex månader från fredningsbeslutets kungörande. Naturligtvis kan en innehavare av panträtt tåla en inskränkning i sin rätt och avstå från att föra talan i saken.

18 §. (Framst. 19 §). Utskottet anser att tillsynen över och skötseln av naturreservat och -minnen sannolikt kunde förbättras om markägaren skulle få ersättning för det arbet han lägger ned på skötseln. Utskottet förutsätter att i allmänhet alltid särskild överenskommelse skall träffas om ersättningen och villkoren i övrigt, vilket även skulle göra det möjligt för landskapsstyrelsen att beakta tillgängliga medel och möjligheterna att utbetala ersättning.

19 §. (Framst. 20 §). Utskottet föreslår en sammanslagning av 1 och 2 mom. och strykning av omnämmandet särskilt av hasselsnoken och vattenödlan, emedan dessa kan nämnas i särskilt fridlysningsbeslut, som fattas av landskapsstyrelsen. Dessutom har ordet "ryggradslösa" strukits för att stadgandet skulle täcka även fiskar och kräldjur (jfr Illustrerad Svensk Ordbok: djur=levande varelse med känsla och förmåga av frivillig rörelse).

I 2 mom. har utskottet strukit orden "eller störas" såsom överflödiga emedan störande synes utgöra just sådan påverkan, som enligt stadgandet är förbjuden.

Utskottet har dessutom fogat ett nytt 3 mom. till stadgandet, motsvarande 14 § 3 mom. i den nu gällande lagen. Detta moment, som stadgar att fredning icke hindrar markens begagnande för odlings- och byggnadsändamål, innebär visserligen en betydande inskränkning i lagens tillämpningsområde men är nödvändigtenär stadgandet annars skulle medföra längre gående inskränkningar i den enskilda äganderätten än nu gällande lag.

(Framst. 21 §).

20 §. Utskottet har respekterat de motiv som utgjort grundvalen för detta stadgande. Dock har utskottet icke omfattat en så kategorisk och långt gående formu-

lering som föreslagits. Vid diskussioner med miljövårdsintendenten har framgått att det främst är den kommersialiserade fångsten av insekter som måste stoppas medan däremot t.ex. fjärilsfångst med vanlig håv eller överhuvudtaget insektsfångst på konventionellt sätt knappast utgör något större problem. Även utrotningshotade insektsarter kan naturligtvis fridlysas av landskapsstyrelsen med stöd av 19 §.

Framställningens 22 § har utskottet nödgats låta utgå. Utskottet har nämligen icke blivit övertygat om att fredande av t.ex. blommor eller fåglar skulle utgöra ett sådant allmänt behov för vilket ägare av fast egendom kunde tvingas att upp till tre år tåla förbud mot nyttjande av sin egendom. Lagutskottet menar att hotad växt - eller djurart måste fridlysas eller också måste landskapsstyrelsen med ägaren till det område, som borde utgöra reservat, träffa avtal i lämplig form om de inskränkningar som skall tålas och om ersättningen härför.

21 §. (Framst. 23 §). Utskottet har preciserat detta stadgande genom att införa ordet "ständigt" för att från stadgandets tillämpningsområde utesluta sådana djur, som under en viss tid av året icke är fridlysta. Genom att lägga till ett andra moment har utskottet velat poängtera att stadgandet icke gäller från riket eller utlandet lagligen införda djur.

23 §. (Framst. 25 §). Till detta stadgande har utskottet fogat ett förtydligande 7 mom. I andra mom. bör justeringsutskottet utbyta prepositionen "i" mot prep. "på".

24 §. (Framst. 26 §). Angående detta stadgande erinrar utskottet om att ett liknande stadgande, som kan tolkas till och med strängare än nu förevarande stadgande, återfinnes i 119 § landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten (29/59).

Framställningens 28 § har utskottet helt strukit. Dels har utskottet icke till alla delar omfattat uppläggningsen av möjligheterna för landskapsstyrelsen och dess tjänstemän till ingripande i natur- och miljöfientliga frågor, även om utskottet har förståelse för bakgrunden till landskapsstyrelsens utformning av stadgandet, och dels, vilket utskottet bedömt som mera väsentligt, anser lagutskottet att detta stadgande i föreslagen utformning skulle komma att kollidera med andra bestämmelser, särskilt inom byggnadslagstiftningen men också annorstädes. Utskottet har inte ansett det ändamålsenligt att i lag föreskriva ett sådant förfarande som möjligen antingen kunde leda till motstridiga beslut i samma ärende inom tvenne instanser eller också leda till att endera beslutfattande instans mer eller mindre nödgas formulera sitt beslut i enlighet med den andra instansens beslut. Överhuvudtaget anser utskottet att det borde vara möjligt med ändamålsenlig administrativ organisation att bereda natur- och

miljövårdssakkunniga tillfälle att uttala sig i hithörande frågor mera än vad nu måhända varit fallet. Många av de projekt som räknas upp i lagförslaget är sådana som i en eller annan form påkallar medverkan från landskapsstyrelsens sida. För att i ärenden, som icke eljest skulle komma under behandling i landskapsstyrelsen, försäkra sig om att natur- och miljövårdssynpunkterna vinner beaktande, anser utskottet att t.ex. nödiga ändringar i landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten (29/59) och landskapslagen om lantbruks- och skogsnämnder (25/72) kunde vidtagas för att understryka nödvändigheten också för dessa kommunala beslutsorgan att i sådana ärenden, som kommer att ha betydande inverkan på naturmiljö, inhämta de miljövårdssakkunnigas utlåtande innan ärendet avgöres.

Lagutskottet har också varit betänkt på att formulera om denna paragraf enligt planeringsrådets förslag i dess utlåtande över naturvårdslagskommitténs betänkande men utskottet har avstått även från den tanken, eftersom planeringsrådets förslag, mera än t.o.m. landskapsstyrelsens framställning, skulle överlämna till landskapsstyrelsens eget förgöttfinnande att besluta om vilka arbetsföretag, som skulle kräva landskapsstyrelsens särskilda tillstånd för att få utföras ävensom om de villkor som kunde fästas vid meddelat tillstånd. En sådan beslutsrätt kan knappast överföras från det lagstiftande organet till det verkställande.

26 §. (Framst. 29 §). Utskottet har nödgats omformulera framställningens 29 §. Medborgarnas rätt att förfoga över sin egendom kan icke få göras beroende av landskapsstyrelsens tillstånd. Än mera betänkligt blir för övrigt denna princip, då man noterar att besvär över ändamålsenligheten av landskapsstyrelsens beslut icke kan anföras.

Utskottet godkänner naturligtvis inte att enskilda jordägare skall få förstöra och skövla naturen för egen vinnings skull men att utan motsvarande stadgande i rikslag, fattat av riksdagen i den ordning 67 § riksdagsordningen föreskriver, medgiva införande i landskapslag av en dylik inskränkning anser utskottet icke möjligt.

Utskottet har försökt införa vissa begränsningar i markägares rätt att fullkomligt fritt förfoga över sin egendom men landskapsstyrelsens rätt att meddela eller vägra tillstånd har utelämnats. Om utskottets formuleringar kommer att godkännas även av Republikens President återstår att se.

Nu framlagt förslag syftar till att bereda landskapsstyrelsens miljövårdssakkunniga tillfälle åtminstone till samarbete med markägare, som avser att öppna täkt. Stadgandet borde också vara ägnat att intressera markägarna för sådan samverkan med landskapsstyrelsen, eftersom täkt utan täktplan eller täkt utöver täktplan kan leda till vissa pålagor.

27 §. (Framst. 30 §). Denna paragraf erinrar om grundprincipen att inskränkningar i den enskilda äganderätten skall fastställas i expropriationsväg. För att trygga ändamålet med expropriationen har landskapsstyrelsen befogenhet att meddela privisoriskt förbud. Utskottet har dock ändrat lagförslaget så tillvida att förbudstiden förkortats till sex månader, vilket också överensstämmer med gällande lagstiftning och strukit stadgandet om förlängning av förbudstiden.

Med hänsyn till de strykningar respektive omformuleringar utskottet företagit är de i framställningen ingående ersättningsbestämmelserna överflödiga, varför framställningens 35 - 38 §§ strukits. Utskottet har dock bibehållit framställningens 39 §, som blivit 32 §, för att understryka att principerna för bestämmande av ersättning, som skall utgå enligt denna lag, återfinnes i landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland (15/53).

35 §. (Framst. 42 §). Den i denna paragraf stadgade befogenheten att förelägga vite motsvaras i rikslagstiftningen av 13 § 2 mom. F om länsstyrelse (FFS 288/55) och tillkommer landskapsstyrelsen med stöd av självstyrelselagens 13 § 1 mom. punkterna 11 och 18 samt 19 § 2 mom.

Frågan därom, huruvida utdömande av förelagt vite är förvaltningsrättslig lagskipning eller sådan administrativ åtgärd som faller inom landskapsstyrelsens behörighet att vidtaga har utskottet icke i detta sammanhang närmare penetrerat men det förefaller dock som om landskapsstyrelsen skulle ha rätt att såväl förelägga som utdöma vite såsom tvångsåtgärd.

Framställningens 43 § har lagutskottet ansett handla huvudsakligen om omhändertagande av bevismaterial och förty därför fallande utanför landstingets lagstiftningsbehörighet. Den som har till uppgift att övervaka efterlevnaden av denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser och föreskrifter, d.v.s. enligt lagens 2 § landskapsstyrelsen och dess tjänstemän kan knappast tillräkännas föreslagna befogenheter. Om brott mot landskapslagen om naturvård liksom om brott överhuvudtaget mot lagar och förordningar bör anmälan göras till polisen.

Framställningens 44 § synes syfta till att berättiga landskapsstyrelsen (och dess tjänstemän) att intränga på annans tomt eller gårdsplan eller i annans gård eller hus för att föranstalta syn. Allmän rätt för envar att röra sig utomhus i skog och mark för vilket lovligt syftemål som helst är ju inbyggd redan i allemansrätten. Stadgandet har förefallit lagutskottet tvivelaktigt och obehövt. Om skäl föreligger att antaga att brott begåtts bör polisens ingripande påkallas.

(Framst. 45 §).

36 §. Utskottet har strukit orden "vid behov" för att understryka att närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag bör utfäras genom landskapsförordning.

Eftersom föreskrifter om tillståndplikt för bedrivande av täktverksamhet utgått ur detta förslag har utskottet även strukit framställningens 47 §. Någon skyldighet att inlämna täktplan över täkter som öppnats innan denna lag trätt i kraft har utskottet inte ansett det påkallat att föreskriva. Stadgandet i 26 § 3 mom. skall naturligtvis inte heller gälla täkter som öppnats innan denna lag trätt i kraft.

Med hänvisning till det anförda får lagutskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga lagförslaget sålydande:

L a n d s k a p s l a g
om naturvård.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Naturen utgör en tillgång som skall skyddas och vårdas. Kan skada på naturen ej undvikas skall (utesltn.) åtgärder vidtagas (utesltn.) för att undanröja, begränsa eller motverka skadan.

2 §.

Landskapsstyrelsen skall främja naturvården i landskapet samt övervaka att denna lag och med stöd därav utfärdade föreskrifter efterföljas.

Inom denna lags tillämpningsområde skall kommunerna, envar inom sitt område, medverka till utvecklande av naturvården.

3 §.

Vid prövning av ärende rörande naturvård skall tillbörlig hänsyn tagas till (utesltn.) allmänna och enskilda intressen som berörs av frågan.

4 §.

(Som framställningen).

2 kap.

Naturvård på område som innehas av landskapet.

Naturreservat.

5 §.

(1 mom. som framställningen).

Med naturreservat avses i denna lag ett område som befinnes vara av särskild betydelse för kännedomen om landskapets natur, anmärkningsvärt naturskönt eller representativt för viss naturtyp (utesltn.).

(3 mom. som framställningen).

6-7 §§.

(Som framställningen).

8 §.

Landskapsstyrelsen kan fastställa sådana särskilda undantag från de i 7 § avsedda förbuden som i den inom eller invid naturreservat bosatta befolkningens intresse eller eljest kan anses erforderliga.

9 §.

För naturreservat kan landskapsstyrelsen fastställa (utesltn.) ordningsregler.

-11-

10 §.

För besök (uteslutn.) på naturreservat kan landskapsstyrelsen fastställa avgift. Detsamma gäller förmed stöd av 8 § utfärdat tillstånd att bedriva jakt eller fiske.

Naturminnen.

11 §.

(1 mom. som framställningen).

Naturbildning som avses i 1 mom. kan icke fredas såsom naturminne inom i fastställd stads- eller byggnadsplan avsatt allmänt område.

Tillsyn och skötsel.

12 §.

(Som framställningen).

13 §.

Fredningsbestämmelser, som i detta kapitel avses, skall icke leda till inskränkning av enskilds rätt, som förvärvats före fredningens tillkomst. (Uteslutn.).

3 kap.

Naturvård på enskild tillhörigt område.

Naturreservat.

14 §.

Önskar markägare på honom tillhörig lägenhet för viss tid, dock minst tio år, eller för all framtid inrätta naturreservat för att skydda visst område medelst sådana förbud som avses i 7 § skall han ansöka därom hos landskapsstyrelsen.

(2-4 mom. som framställningen).

(Uteslutn.).

15 §.

(Som 16 § framställningen).

16 §.

Fredning, som i 14 § avses, blir gällande för framtiden oberoende därav att lägenhet på vilken naturreservat bildats byter ägare, men kan ej åberopas mot den, som, innan fredningsbeslutet kungjordes, förvärvat rätt att nyttja det fredade området.

Anser den som, innan beslut om fredning kungjordes, förvärvat panträtt i eller rätt till avgäld från lägenhet, som av beslutet berörs, att hans intresse genom fredning äventyras, kan han genom stämning som delgivits ägaren inom sex månader från kungörandet, hos allmän underrätt ansöka om fredningens upphävande. Göres därvid sannolikt, att fredningen minskar lägenhetens saluvärde så, att sökandens rätt därav kunde lida intrång, skall fredningen av rätten upphävas och ägaren åläggas att ersätta sökandens kostnader.

Naturminnen.

17 §.

I fråga om fredande på enskilda ägor av i 11 § avsett naturminne skall stadgandena i 14 och 16 §§ äga motsvarande tillämpning.

Tillsyn och skötsel.

18 §.

Tillsynen över och skötseln av naturreservat och naturminne på enskild tillhörigt område tillkommer markägaren. Om ersättningen härför och om villkoren i övrigt skall särskild överenskommelse träffas.

4 kap.

Särskilda bestämmelser till skydd för växt- och djurarter.

19 §.

Med undantag av de i landskapslagen om jakt nämnda djurarterna är samtliga vilda däggdjur och fåglar jämte de sistnämndas bon och ägg ständigt fridlysta. I övrigt besluter landskapsstyrelsen särskilt om vilka växter och djur som skall vara fridlysta inom landskapet.

Fridlyst växt- eller djurart får ej utan landskapsstyrelsens tillstånd borttagas, dödas eller påverkas på sådant sätt att dess fortplantning eller fortsatta existens äventyras.

Fredning som i 1 och 2 mom. avses får ej hindra markens begagnande för odlings- och byggnadsändamål.

20 §.

(Uteslutn.) Fångst utomhus av insekter och andra ryggradslösa djur med ljus- eller doftfällor (uteslutn.) är förbjuden.

Landskapsstyrelsen kan, (uteslutn.) då särskilda skäl föreligger, giva tillstånd till användande av i 1 mom. avsett fångstsätt.

(Uteslutn.).

21 §.

Sådana djur i landskapet som är ständigt fridlysta i stöd av denna lag samt deras skinn, ägg eller larver får icke överlåtas, emottagas eller på annat sätt anskaffas eller hållas i ägo om icke landskapsstyrelsens tillstånd härför erhållits eller föremålet på annat sätt lagligen erhållits före denna lags ikraftträdande.

Ovan i denna paragraf avsett förbud gäller icke till landskapet införda djur eller deras skinn, ägg eller larver.

22 §.

(Som 24 § framställningen).

5 kap.

Särskilda bestämmelser till skydd för naturmiljön med hänsyn till landskaps-
bilden, floran, faunan och friluftslivet.

23 §.

(1 - 6 mom. som 25 § framställningen).

Angående annonsering och reklam inom stads- eller byggnadsplanerat område stadgas i kommunal byggnadsordning.

24 §.

(Som 26 § framställningen).

25 §.

(Som 27 § framställningen).

(Uteslutning).

26 §.

Markägare bör eftersträva att icke öppna täkt av sten, grus, sand, matjord, torv eller därmed jämförbara nyttigheter invid allmän kommunikationsled eller annorstädes inaturen på ett sådant sätt att landskapsbilden därav förfulas.

Markägare, som önskar öppna annan täkt än husbehovstäkt bör anmäla härom till landskapsstyrelsen och bifoga en täktplan av erforderlig omfattning. Täktplanen skall även innehålla utredning om de åtgärder, som kommer att vidtagas för att undanröja eller begränsa företagets skadliga inverkan på naturmiljön. Landskapsstyrelsen bör meddela markägare, huruvida inlämnad täktplan kan godtagas eller icke. Kan täktplan icke godtagas bör landskapsstyrelsen angiva skälen därtill.

Har nyttjande av täkt skett annorlunda än enligt av landskapsstyrelsen godtagen täktplan och har därigenom landskapsbilden väsentligt förfulats, kan landskapsstyrelsen, såvitt detta icke med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt, förelägga ägaren att på lämpligt sätt avhjälpa skadorna och istandsätta området.

Vad ovan stadgats gäller ej täkt som

1) (Som 29 § framställningen).

2) - " -

3) - " -

6 kap.

Särskilda bestämmelser.

27 §.

(1 mom. som 30 § framställningen).

Uppkommer fråga om expropriation, kan landskapsstyrelsen meddela provisoriskt förbud för högst sex månader mot sådant begagnande av fastigheten som skulle äventyra ändamålet med expropriationen. (Uteslutn.) Kommer expropriationen sedermera ej till stånd, är ägaren berättigad till ersättning för den skada han till följd av förbudet (uteslutn.) lidit.

28 - 31 §§.

(Som 31-34 §§ framställningen).

7 kap.

Ersättningsbestämmelser.

(Utesltn.)

32 §.

(Som 39 § framställningen).

8 kap.

Ansvarsbestämmelser m.m.

33. - 34 §§.

(Som 40-41 §§ framställningen).

35 §.

Om någon bryter mot bestämmelserna i 23 - 25 §§ eller vidtager andra åtgärder som strider mot stadgandena i denna lag eller i stöd av dessa utfärdade förbud, bestämmelser eller föreskrifter eller försummar att fullgöra honom enligt denna lag eller sagda bestämmelser åvilande skyldigheter, kan landskapsstyrelsen tvinga den tredsande att upphöra med sin rättsstridiga verksamhet eller fullgöra sina skyldigheter genom föreläggande av vite eller, då fråga är om försummelse av skyldighet, genom utförande av det försummade på den försumliges bekostnad. De kostnader som i sitsagda fall uppstår erlägges förskottsvis av landskapet och indrives av vederbörande. (Utesltn.).

(2 mom. som 42 § ^{2 mom.} framställningen).

(Utesltn.)

36 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas (utesltn.) genom landskapsförordning.

9 kap.

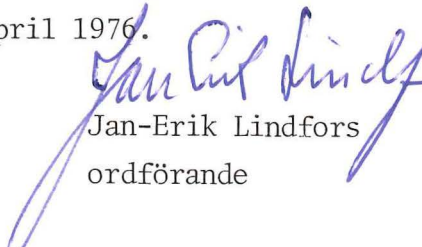
Övergångsbestämmelser.

37 §.

(Som 46 § framställningen).

(Utesltn.).

Mariehamn, den 20 april 1976.

Jan-Erik Lindfors
ordförande

Patrick Donner
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lindfors, viceordföranden Jansson(delvis), ledamöterna Dahlman, Bengtz och Torvald Söderlund samt suppleanten Andersson(delvis).